

بیمارستان تخصصی و فوق تخصص چشمیه

طرح دوره ی کارآموزی چشم

دانشکده: پزشکی

رشته و مقطع تحصیلی: پزشکی عمومی

تعداد و نوع واحد: ۱/۵ واحد

نام و شماره درس: کارآموزی بیماری های چشم - ۲۲۵

مکان برگزاری: بیمارستان حشمتیه

نام مدرس: دکتر شیرزاده

تلفن دفتر: ۰۵۱۴۴۰۱۱۶۴۰

آدرس پست الکترونیکی مسئول درس:

Heshmatie.medsab.ac.ir

هدف کلی:

۱. آشنایی با آناتومی، فیزیولوژی و فیزیک کاربردی چشم
۲. شناخت علائم و نشانه های بیماریهای شایع چشم (فهرست پیوست)
۳. فراگیری نحوه گرفتن شرح حال و معاینه بالینی بیماران چشم
۴. مطرح نمودن تشخیص های افتراقی از نظر بالینی
۵. آشنایی با پیشگیری و غربالگری بیماریهای شایع چشم
۶. آشنایی بانحوه برخورد اولیه با بیماریهای شایع چشم

اهداف اختصاصی:

اهداف آموزشی دوره کارآموزی :

در پایان دوره بالینی از کارآموزان انتظار می رود تجربیات یادگیری درعناوین دانستنی در حیطه های ذیل را درفیلدهای مختلف بخش چشم پزشکی قادر باشند :

الف) حیطه شناختی :

۱. نحوه تهیه شرح حال بیماران چشم پزشکی را توضیح دهند .
۲. انواع علائم و نشانه های بالینی بیماریهای چشم پزشکی را به تفکیک لیست کنند.
۳. اصول و شیوه های انجام معاینه بیمار چشم پزشکی را شرح دهند .
۴. انواع conjunctivitisها را نام ببرند - ویژگیهای هر کدام را بیان کنند، مکانیسم ایجاد آنها را شرح دهند و علائم و نشانه های بالینی آنها را توصیف کنند. تشخیص افتراقی و درمانهای آنها را بیان کنند .
۵. انواع کاتاراکت را نام ببرند و علل آن را ذکر کنند ، علائم و نشانه های بالینی و درمانهای آن را شرح دهند .
۶. گلوکوم را تعریف کنند ، علل آن را ذکر کنند. انواع آن را بیان کنند. و روشهای درمان هر نوع آن را شرح دهند .
۷. عیوب انکساری را تعریف کنند انواع آن را ذکر کنند. مکانیسم ایجاد آنها را شرح دهند . روشهای درمان عیوب انکساری در رابطه با عینک ، لنز و جراحی انکساری لیزری و غیر لیزری را بشناسند.
۸. تروما، و اورژانسهای چشم پزشکی را شرح دهند، روشهای برخورد با بیماریهای اورژانسی چشم پزشک را توضیح دهند و اقداماتی که یک پزشک عمومی برای یک بیمار اورژانس چشم پزشک انجام دهد را شرح دهند.
۹. Uveitis را توضیح دهند و ارتباط آن را با بیماریهای Systemic توصیف کنند.
۱۰. بیماریهای Systemic که Uveitis ایجاد می کنند را نام ببرند. و آزمایشات لازم جهت تشخیص Uveitis را بیان کنند .

۱۱. انواع بیماریهای عروقی شبکیه را شرح دهند و علل آن را نام ببرند. و روشهای پیشگیری از آنها را ذکر کنند و اقدامات لازم در مورد یک بیمار انسداد عروقی شبکه را توصیف کنند .
۱۲. دکلمان شبکیه را توضیح دهند، علل آن را شرح دهند و انواع روشهای درمان آن را بیان کنند .
۱۳. بیماریهای سیستم اشکی را بیان کنند و روش برخورد با انسداد مجرای اشکی در سنین مختلف را توضیح دهند و انواع روشهای درمان آن را بیان کنند .
۱۴. انواع انحرافات چشم را توضیح دهند و علل آن را شرح دهند، و انواع روش های درمانی آن را بیان کنند.
۱۵. . تغییرات و اختلالات بینایی در سالمندان را بشناسد.

ب) حیطه نگرش

۱۶. با بیمارانی که با تظاهرات بیماری های چشم مراجعه نمایند برخورد مناسب داشته باشند .
۱۷. به بیمارانی که بایستی به متخصص چشم پزشکی ارجاع شوند اهمیت دهند .
۱۸. به روشهای پیشگیری از آمبلیوپی اهمیت دهند .
۱۹. به اورژانسهای چشم پزشکی و اهمیت به انتخاب تدابیر و اقدامات مناسب در شرایط مختلف توجه داشته باشند .
۲۰. به عدم دخالت در درمان بیماریهای چشم پزشکی که نیاز به ارجاع به متخصص چشم پزشکی بدون هرگونه دخالت پزشک عمومی دارد ، توجه داشته باشند .

ج) حیطه عملکرد (مهارت)

در پایان دوره بالینی از کارآموزان انتظار می رود با تجربیات بدست آمده و یادگیری عناوین توانستنی شامل

Procedure های ذیل درفیلدهای مختلف بخش چشم پزشکی ، بتوانند :

۲۱. شرح وظایف آموزشی ، درمانی و مقررات ویژه بخش را رعایت کنند .
۲۲. از بیماران سرپائی و بستری مبتلا به بیماریهای چشم پزشکی شرح حال کامل تهیه کنند .
۲۳. توانایی ارزیابی حدت بینایی در سنین مختلف را داشته باشند.
۲۴. نحوه ارزیابی مردمک مارکوس گان و تفسیر آن را بدانند.
۲۵. نحوه انجام افتالموسکوپی مستقیم و تفسیر آن را بدانند.
۲۶. نحوه برخورد با بیمار مبتلا به جسم خارجی قرنیه و روش های درمان را بدانند.
۲۷. یک کنفرانس علمی درمورد مطالب تعیین شده از طرف استاد تهیه کند و ارائه دهند .
۲۸. تمام بیماران مراجعه کننده به درمانگاه پذیرش کنند و شرح حال کامل و معاینات اولیه را انجام دهند . .

۲۹. شستشوی چشم را بخوبی انجام دهند.

۳۰. علائم اورژانس اندوفتالمیت بعد از عمل را شناسائی کنند و سریعاً " بیمار را بعد از اقدامات اولیه ی درمانی به همکاران متخصص چشم ارجاع دهند.

۳۱. در مورد بیماران دچار پارگی چشم اقدامات اولیه را انجام دهند.

۳۲. درمانهای اولیه گلوکوم زاویه بسته را انجام دهند

۳۳. فهرست داروهای رایج و نحوه نوشتن نسخه در موارد شایع را بدانند.

وظایف دانشجویان:

۱. حضور کامل و آراسته دانشجویان و کارورزان در کلاسها و درمانگاه چشم پزشکی طبق برنامه آموزشی
۲. انجام تکالیف فردی ارائه شده به دانشجویان (ارائه شرح حال بالینی بیماران منتخب ، ارائه کنفرانس علمی از جدیدترین موضوعات مطرح شده بر اساس کوریکولوم آموزشی)
۳. مشارکت فعال در خصوص بحث های مطرح شده در برنامه های آموزشی
۴. مشارکت فعال در درمانگاههای آموزشی و انجام معاینات بالینی بیماران منتخب
۵. در حفظ و نگهداری وسایل چشم پزشکی موجود در درمانگاه که جهت آموزش و درمان بکار می روند نهایت دقت را بعمل آورده و مسئولیت وسایل فوق بعهده افراد استفاده کننده می باشد .
۶. ارائه یک کنفرانس علمی توسط کارآموزان در طول دوره

ایام هفته	استاد	ساعت تدریس	مبحث تدریس
شنبه		۸-۱۰	آناتومی، معاینه و شرح حال
یکشنبه		۸-۱۰	بیماری سیستمیک
دو شنبه		۸-۱۰	بیماریهای قرنیه- گلوکوم
چهارشنبه		۸-۱۰	اورژانسها- بیماریهای شیکیه
شنبه		۸-۱۰	نوروفتالمولوژی
یکشنبه		۸-۱۰	فارماکولوژی- یوویت
دوشنبه		۸-۱۰	بیماری های پلک و سیستم اشکی
چهارشنبه		۸-۱۰	استر ایبسم- بیماری های عدسی

جدول زمانبندی درس

ردیف	نوع فعالیت آموزشی	برنامه هفتگی	ساعت برگزاری	مکان برگزاری	مدرس
۱	درمانگاه آموزشی	شنبه	۰۹:۰۰-۱۲:۰۰	درمانگاه	خانم دکتر مطلوبی
		یکشنبه	۰۹:۰۰-۱۲:۰۰	درمانگاه	آقای دکتر شیرزاده
		دوشنبه	۰۹:۰۰-۱۲:۰۰	درمانگاه	آقای دکتر قاسمی اریان
		سه شنبه	۰۹:۰۰-۱۲:۰۰	درمانگاه	خانم دکتر دولتخواه
		چهارشنبه	۰۹:۰۰-۱۲:۰۰	درمانگاه	آقای دکتر شیرزاده

- ۱- درسنامه جامع چشم پزشکی
- ۲- اطلس چشم پزشکی kanski
- ۳- کتاب چشم پزشکی عمومی تالیف دکتر جوادی ویرایش دوم
- ۴- مطالب تدریس شده در کلاس های تئوری

نام و نام خانوادگی و امضا مسئول درس:
جناب آقای دکتر ابراهیم شیرزاده، استاد تمام، فوق تخصص قرنیه

نام و نام خانوادگی و امضا معاون آموزشی بیمارستان:
جناب آقای دکتر هومن طهرانی، استادیار، فوق الرژی اطفال

فهرست پیوست:

پیوست دروس کارآموزی و کارورزی بیماریهای چشم

علائم و شکایات شایع در این بخش →

- ۱- قرمزی چشم (Red eye)
- ۲- کاهش بینایی / خطاهای انکساری (دوربینی و نزدیک بینی) / تاری دید
- ۳- احساس جسم خارجی ملتحمه و قرنیه
- ۴- احساس جسم خارجی داخل چشم
- ۵- افتادگی پلک
- ۶- دوربینی و انحراف چشم
- ۷- سوختگی چشم (حرارتی و شیمیایی)
- ۸- آسیب های تروماتیک چشم (مانند پارگی پلک)
- ۹- ضربه نافذ و غیر نافذ به چشم و اربیت (خونریزی های داخل چشمی و پارگی های دیواره چشم)
- ۱۰- مگس پران و جرقه (Floaters and flashes)
- ۱۱- ناخنک (Pterygium)
- ۱۲- مشکلات چشم ناشی از کار یا رایانه (Computer vision syndrome): احساس خشکی چشم و پخش نور
- ۱۳- کوررنگی، اشک ریزش، درد چشم (رمد) (Eye strain)
- ۱۴- افزایش فشار چشم

سندرمها و بیماریهای مهم در این بخش →

- ۱- اورژانس های شایع چشم پزشکی شامل: کاهش دید ناگهانی، پارگی پلک، جسم خارجی ملتحمه و قرنیه، جسم خارجی درون چشم، سوختگیهای شیمیایی و حرارتی چشم، خونریزیهای داخل چشمی، پارگیهای دیواره چشم، اثر اشعه های مختلف بر چشم، گلوکوم زاویه بسته، اندافتالمیت، شکستگیهای اربیت، انسداد عروق شبکیه، انفارکتوس عصب بینایی، نقص اپیتلیوم قرنیه، جداشدگی شبکیه چشم و بیماریهای سیستمیک: رتینوپاتی دیابتیک، رتینوپاتی هایپرتانسیو، افتالموپاتی وابسته به تیروئید، بیماریهای خود ایمنی (شامز لوپوس، روماتوئید آرتریت، وگنر، سندرم شوگرن، سندرم بهجت)، بیماریهای ارثی بافت همبند (سندرم مارفان)، نقص آنزیمی گالاکتوزمی
  - ۲- استرابیسم و آمبلیوپی
  - ۳- خطاهای انکساری و اپتیک: خطاهای شکست نور (نزدیک بینی، دوربینی و آستیگماتیسم)، پیرچشمی و اختلال تطابق.
  - ۴- کاتاراکت (آب مروارید)
  - ۵- گلوکوم (آب سیاه)
  - ۶- بیماریهای پتک و مجاری اشکی: عفونها و آماسهای پلک (شامل کل مژه، شالازیون و بلفاریت)، افتادگی پلک، تومورهای پلک (شامز خان، پایپلوم، گزانتلاسما، همانژیوم و کارسینوماها)، اختلالات دستگاه اشکی (شامل داکریوآدنیت، انسداد حاد، مزمن و مادرزادی مجرای اشکی) و سندرم خشکی چشم (اشک)
  - ۷- بیماریهای ملتحمه و اسکلرا: کونژنکتیویت های میکروبیال و آلرژیک، ناخنک، تومورهای ملتحمه و اسکلریت، اپی اسکلریت
  - ۸- بیماریهای قرنیه: کراتیت، بیماریهای دژنراتیو قرنیه، (شامل کراتوکونوس و آرکوس سنیلیس)
  - ۹- بیماریهای یوره: یووویت و ملانوم
  - ۱۰- بیماریهای یتره و رتین: بیماریهای عروقی رتین، تومورهای داخل چشم.
  - ۱۱- اختلالات نوروافتالمولوژیک: التهاب و ورم عصب بینایی، اپتیک نوروپاتی ها (ایسکمیک، توکسیک و تغذیه ای)، بیماریهای سیستم پاراسمپاتیک، سندرم هورنر و نیستاگموس)
  - ۱۲- بیماریهای اربیت: عفونت ها (شامل سلولیت)، درموئید و تومورها (شامل: همانژیوم، نوروفیبروماتوز، ملانوم، رتینوبلاستوم و رابدومیوسارکوم)
- * در آغاز چرخش لازم است مروری بر آناتومی و فیزیولوژی چشم با تاکید بر کاربرد بائینی انجام گیرد.

پروسیچرهای ضروری در این بخش →

- ۱- آزمون دید مرکزی (Central visual acuity)
- ۲- آزمون دید رنگ
- ۳- آزمون روزنه (Pinhole test)
- ۴- آزمون کاهش بینایی
- ۵- آزمون دید محیطی

پیوسته دروس کارآموزی و کارورزی نصابهای چشم

- ۶- آزمون رویارویی (Confrontation)
- ۷- معاینه مردمک ها
- ۸- معاینه حرکات ماهیچه های خارج چشمی
- ۹- معاینه خارج چشم
- ۱۰- معاینه با اسلیت لامپ (سگمان قدامی - اختیاری)
- ۱۱- افتالموسکوپی مستقیم
- ۱۲- خارج کردن جسم خارجی سطحی از چشم با اسلیت لمپ (اختیاری)
- ۱۳- تونومتری چشم (اختیاری)

• در پایان چرخش لازم است فهرست داروهای رایج چشم پزشکی و نحوه نوشتن نسخه در موارد شایع چشم پزشکی دارای کاربرد در حیطه فعالیت بالینی پزشک عمومی آموزش داده شود.

• در طی این دوره لازم است دانشجویان نحوه مراعات ایمنی بیماران را یادگیرند و عملاً تمرین کنند.

• دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی می تواند فهرست علائم و نشانه های شایع، سندرم ها و بیماری های مهم و پروسیجرهای ضروری در این بخش را در مقاطع زمانی لازم حسب ضرورت و اولویتها با نظر و هماهنگی بورد پزشکی عمومی و دانشکده های پزشکی تغییر دهد.

